

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 15 -

AZ ERDŐK ÉS TERMÉSZETES ÉLŐHELYEK ÉRTÉKELÉSE AZ ÖKOTEOLÓGIÁBAN ÉS A HUMÁNÖKOLÓGIÁBAN

[VALUATION OF FORESTS AND NATURAL HABITATS IN ECOTHEOLOGY AND HUMAN ECOLOGY]

MICS FERENC

<https://orcid.org/0009-0007-4528-1538>*Wesley János Lelkészképző Főiskola, Multidiszciplináris Ökoteológiai Kutatóintézet*micsferi@gmail.com;

Abstract. This paper reviews the valuation of forests and natural habitats through the interdisciplinary lenses of ecotheology and human ecology, underlining their ecological, ethical, and spiritual significance. Forest ecosystems play an essential role in sustaining biodiversity, stabilizing the climate, and supporting human welfare, while also representing sacred elements of creation in various religious traditions. Ecotheology interprets nature as a manifestation of God's presence, which inspires individuals to care for the environment and uphold moral responsibilities. Concurrently, human ecology highlights the multiple linkage between human societies and natural systems, weighting the need for integrated and sustainable management practices. The research explores how contemporary environmental crises—such as climate change, deforestation, and biodiversity loss—pose both ecological and spiritual challenges, requiring responses that extend beyond simple technical solutions. The paper supports a comprehensive approach to environmental politics that merges ecological science with ethical and cultural values, impress insights from diverse religious traditions and ecological frameworks. It also indicates the significance of environmental justice by illustrating how environmental degradation immensely impacts already marginalized communities. Basically, the paper affirms that acknowledging the intrinsic and sacred value of natural ecosystems can foster more sustainable, equitable, and responsible relationships between humanity and the environment in the face of global ecological challenges.

Keywords: human ecology, ecoteology, environmental protection, environmental pollution, religions

Bevezetés

Az erdőket és a természetes ökoszisztémákat hosszú ideje bolygónk ökológiai egyensúlyának fenntartásában kulcsfontosságú elemeknek tekintették. Nemcsak számtalan fajnak nyújtanak menedéket, hozzájárulnak az éghajlat szabályozásához, és nélkülözhetetlen erőforrásokat biztosítanak az emberi léthez, de jelentőségük túlmutat ezeken a gyakorlati előnyökön. Az ökoteológia és a humánökológia területén ezeket a környezeteket olyan szent birodalmaknak tekintik, amelyek egyszerre testesítik meg az isteni elveket és az emberi kötelezettségeket. Fontosságuk felismerése e szemüvegen keresztül elősegíti a környezeti gondoskodás átfogó megértését, egységes keretbe foglalva a spirituális, etikai és ökológiai szempontokat (Dalton és Simmons, 2010).

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 16 -

Ökoteológia: A teremtés szentsége

Az ökoteológia olyan multidiszciplináris megközelítést képvisel, amely a spirituális hitet a környezeti kérdésekkel ötvözi, és az ember, az isteni és a természeti környezet közötti kapcsolatokat vizsgálja. Az ökoteológia középpontjában az a szemlélet áll, hogy a teremtést, amely a természet és a világegyetem minden aspektusát magában foglalja, nem szabad kizárólag az emberi használatra szánt árucikkeknek tekinteni, hanem inkább az isteni művészet tisztelt megnyilvánulásának. Ez a terület az ökoszisztéma iránti mélységes tiszteletet és felelősséget szorgalmazza, és azt állítja, hogy az ökológiai integritás megőrzése nemcsak erkölcsi kötelesség, hanem spirituális imperatívusz is (Deane-Drummond, 2017). Az ökoteológia és a humánökológia közötti konvergencia az erdők és a természetes ökoszisztémák belső értékének elismerését hangsúlyozza. Mindkét tudományág hangsúlyozza a természeti világ iránti tiszteletet és elutasítja azt a nézetet, miszerint az ökoszisztémák csupán kizsákmányolható árucikkek. E nézetek szerint a természet lényeges része minden élőlény jólétének, és ez a közös alap szükségessé teszi egy átfogó környezeti gondoskodást, amely a spirituális megbecsülést ötvözi az ökológiai felelősségvállalással (Odey és mtsai., 2023).

Az ökoteológia teológiai alapja

A teremtés aktusa számos vallási hagyományban az isteni szándék vagy jelenlét közvetlen kifejeződésének számít. A kereszténység, judaizmus és iszlám közös alapja, hogy a világegyetemet és annak minden alkotóelemét egy teremtő Isten hozta létre. A Keresztény Biblia Teremtés könyvében található elbeszélés hangsúlyozza, hogy Isten a világot „jónak” ítélte (1Mózes 1:31), ami arra utal, hogy a természet eredendő értékkel bír, függetlenül az emberi hasznosságtól. Ez a nézőpont rávilágít arra, hogy minden élőlény, a legapróbb rovartól a legfelségesebb hegyig, az isteni dicsőség egy aspektusát testesíti meg (Pope, 2024). A zsoltárok, különösen a 104. zsoltár, szintén kifejezik az isteni és a természeti világ közötti kapcsolatot. Ez a zsoltár lírai tisztelgés Isten teremtése előtt, amely ünnepli az ökoszisztémák összetett összefüggéseit és a Föld esztétikai vonzerejét. Az isteni teremtés elismerése az ökoteológiai diskurzus alapját képezi, amely szerint a természet károsítása nem csupán a környezet szennyezésével, hanem valami szent megsértésével is jár (Fawenu, 2024). Hasonló értelemben a keleti vallások, mint a hinduizmus és buddhizmus is hangsúlyozzák az életformák közötti mély összefüggéseket. A hindu filozófiában a „Brahman” mint végső valóság fogalma egyesíti a teremtést, jelezve, hogy minden létezés spirituális jelentőséggel bír. A buddhista tanítások pedig a kölcsönös függőség eszméjét hangsúlyozzák, amely elősegíti a bolygó jóléte iránti kötelességtudatot. Ezek a spirituális nézőpontok szorosan illeszkednek az ökoteológia alapelveihez (Sen, 2021). A teremtés szentsége tehát nem csupán vallási vagy filozófiai elgondolás, hanem konkrét felelősséget is hirdet az emberiség számára. Ahogy egyre inkább felhívják a figyelmet a globális környezeti válságra, ezek a hagyományok egyre fontosabbá válnak az ökológiai tudatosság és a fenntarthatóság szempontjából. A vallások közötti párbeszéd alapján képesek lehetünk új értelmet adni a természethez való

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 17 -

viszonyunknak, és elérhetjük, hogy a teremtés szentsége valóban megjelenjen a mindennapi döntéseinkben és cselekedeteinkben. Az isteni teremtés megértése így új lehetőségeket teremt a bolygó megóvására és a harmóniára törekvő életformák felé. Ezért fontos, hogy a különböző vallási hagyományok tanításait, amelyek a természet és az ember kapcsolatának mélységeit vizsgálják, egyesítsük és alkalmazzuk a modern környezeti kihívásokra adott válaszainkban. Csak így leszünk képesek valóban megbecsülni és megóvni azt a csodálatos teremtést, amelyben élünk.

A bioszféra degradációja

Az ökoteológia kialakulását jelentősen befolyásolták a korunkat jellemző kortárs környezeti válságok. A globális felmelegedés, az erdőirtás, a környezetszennyezés és a féktelen fogyasztás, mind olyan súlyos problémákhoz vezetnek, mint az éghajlatváltozás, a különböző fajok kihalása és a természeti erőforrások kimerülése. Ezek a kihívások nem csupán tudományos vagy gazdasági kérdések, hanem mély spirituális dilemmák is, amelyek a teremtés eredendő szentségéről alkotott elképzelésünket is veszélyeztetik. Számos teológus és vallási személyiség szerint a bolygó kizsákmányolása egy olyan mélyen gyökerező elszakadást jelöl, ami súlyos következményekkel jár az emberiség számára (Ituma, 2013). Az ökoteológiai diskurzusban kulcsszerepet játszik Ferenc pápa 2015-ös *Laudato Si'* című enciklikája. Ez a dokumentum egy kollektív globális kezdeményezést szorgalmaz a környezet pusztulásának megállítására, és hitbeli keretek között helyezi el a kérdést. Az enciklika hangsúlyozza az éghajlatváltozás etikai és spirituális következményeit, kiemelve, hogy a marginalizált és elszegényedett közösségekre gyakorolt hatásai különösen károsak. Ferenc pápa ezáltal kapcsolatot teremt az ökológiai válság és az emberi méltóság válsága között, rámutatva arra, hogy a természet pusztulása az emberekkel szembeni rossz bánásmód formájában tükröződik vissza. Az „integrális ökológia” fogalma aláhúzza, hogy a Föld gondozása és az emberiség jóléte szorosan összefonódik egymással (Messias, 2024). Az ökoteológia elgondolásai révén a vallásos közösségek és a tudományos világ közötti párbeszéd lehetősége nyílik meg. Ez a dialogus segíthet abban, hogy a környezeti válságokat ne csupán technikai vagy gazdasági megoldásokkal próbáljuk kezelni, hanem figyelembe vegyük a vallási és spirituális dimenziókat is, amelyek a természethez való viszonyunkat alapjaiban formálják. Az ökoteológia tehát nemcsak a környezeti problémákra reagál, hanem új keretet ad a természet szentségéről alkotott vallási nézetek újjáélesztésének is. Tény, hogy a kortárs környezeti válságok sürgetik a vallásos közösségek aktív részvételét a természet védelmében, hiszen ezek az értékek szorosan összefonódnak a hit lényegével. A teremtés felismerése, mint Isten ajándéka, és a természet tisztelete, mint vallási kötelesség közötti kapcsolat erősítése elengedhetetlen ahhoz, hogy a jövő generációi is megörökölhessék bolygónk szépségeit. Az ökoteológia eszméje arra ösztönöz minket, hogy felelősségteljesen viszonyuljunk a világhoz, és megerősítse a közösségi szerepvállalást a fenntartható jövő érdekében.

Az emberiség gondnoki szerepe

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 18 -

Az ökoteológia fontos szerepet játszik abban, hogy újraértelmezze az emberiség föld feletti hatalmát, ahogy azt a Genézis könyvében bemutatják. A hagyományos értelmezés gyakran az uralmat a természet kizsákmányolásának engedélyezéseként értelmezi. Ezzel szemben az ökoteológiai megközelítés a gondnokság fogalmát helyezi a középpontba, amely szerint az ember nem csupán uralkodó, hanem a bolygó gondnoka is, akinek feladata a Föld megőrzése és védelme (Hermit, 2015). Ez a szemléletváltás fontos koncepciókat hordoz magában: az emberiségnek nem pusztán érdekében kell a természetet kihasználni, hanem kötelessége megőrizni annak egyensúlyát és életképességét, figyelembe véve minden élőlény és a jövő nemzedékek jólétét. Ez a gondolati keret nem csupán a kereszténységre korlátozódik. Az iszlám tanításokban az embereket „khalifának”, vagyis gondnokoknak tekintik, akik felelősek a Föld gondozásáért és jólétéért. Az iszlám értelmezésében a természet nem elégszik meg az emberi exploítációval; sokkal inkább egy kölcsönös kapcsolatban áll az emberrel, amely tiszteletet és felelősséget követel. Hasonlóan, számos bennszülött hitrendszer is hangsúlyozza az emberek és a természeti világ közötti szoros kölcsönhatást. A földet érző lénynek tekintik, amely táplálja és fenntartja az emberiséget, cserébe pedig tiszteletet és védelmet követel. Ez a szemléletmód éles ellentétben áll a kortárs ipari szemlélettel, amely a természetet csupán egy erőforrásként kezeli (Rakhmat, 2022; Luetz, 2024). Ezek a nézőpontok megerősítik a Föld védelmét és megővését mint a legfontosabb etikai kötelezettséget. A természet értékes ajándékként való kezelése valódi felelősségtudatot igényel minden egyes élőlénytől. Az ökoteológia tehát nem csupán a vallás és a környezetvédelem összefonódásának színtere, hanem egy olyan keretet is ad, amely lehetőséget teremt a szellemi, etikai és gyakorlati válaszokra a globális ökológiai válságra. Ahogy a társadalmi és környezeti kihívások egyre hangsúlyosabbá válnak, úgy a gondnokság elve is egyre relevánsabbá válik. Felhívja a figyelmet arra, hogy a fenntarthatóság és a környezetvédelem nemcsak a tudományos vagy gazdasági érdekek kiterjesztését jelentik, hanem egy mélyebb, spirituális és etikai kötelezettséget is, amely minden embert érint. Az ökoteológiai hozzájárulás tehát létfontosságú a globális megbékélés és a természet iránti tisztelet újjáélesztése szempontjából.

Ökoteológia a gyakorlatban: Környezeti igazságosság

Az ökoteológia nem csupán elméleti diskurzus, hanem kézzelfogható cselekvések melletti kiállás is. A teremtés eredendő szentsége arra figyelmeztet, hogy a környezeti ártalmak nemcsak a természeti világ ellen elkövetett bűnök, hanem olyan cselekedetek is, amelyek sértik azok létét, akik a virágzó ökoszisztémától függenek. Ez a nézőpont jelentős kapcsolatot teremt az ökoteológia és a tágabb értelemben vett környezeti igazságossági mozgalom között, amely célja, hogy a környezeti döntéshozatal során minden egyén méltányos bánásmódban részesüljön (Tranter, 2020). Fontos megjegyezni, hogy a környezeti károk általában azokkal a közösségekkel szemben a legnagyobb hatást gyakorolják, akik a legkevésbé felelősek a környezetromlásért. Ide tartoznak az őslakos csoportok, a fejlődő országok lakói, illetve a gazdaságilag hátrányos helyzetű népségek. Az ökoteológia hangsúlyozza, hogy a valódi

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 19 -

igazságosságnak magában kell foglalnia a bolygó egészségét is, miközben figyelembe veszi az ökológiai hanyatlás által aránytalanul érintett, marginalizált közösségek jólétét. Ez a megközelítés világossá teszi, hogy az ökológiai és a társadalmi igazságosság között szoros összefüggés áll fenn (Balcomb, 2022). Az ökoteológia kiterjeszti a környezetvédelmi diskurzust és kontextusba helyezi azokat a kritikus kérdéseket, mint például a szegénység, az egyenlőtlenség és az emberi jogok. A környezeti kihívásokkal foglalkozva az ökoteológia lehetőséget ad arra, hogy a társadalmi igazságosság kérdéseit a környezeti problémák szempontjából is vizsgáljuk, ezzel erősítve a társadalmi és ökológiai reformok iránti elköteleződést. Az ökoteológiai megközelítés ezáltal nem csupán a környezeti védelem, hanem a társadalmi méltányosság szempontjából is átfogóbb, holisztikus válaszokat keres a globális problémákra. Együttműködve a különböző közösségekkel, amelyek a leginkább érintettek a környezeti változásokban, az ökoteológia új utakat nyithat a fenntartható fejlődés és a méltányos társadalmi struktúrák kialakulásához. A közös erőfeszítések révén, amelyek a kölcsönös tisztelet, a méltányosság és a közös felelősség jegyében zajlanak, az ökoteológia nemcsak a természeti világ megővését célozza, hanem az emberek közötti szolidaritást és együttműködést is elősegíti, ami elengedhetetlen a jövő fenntartható életkörülményeinek megteremtéséhez. Az ökoteológiai válaszok fontos szerepet játszanak abban, hogy a környezeti igazságosság elve valósággá váljon, biztosítva, hogy mindenki, függetlenül háttérétől, részesüljön a Föld értékeiből és védelméből.

Ökospiritualitás és személyes átalakulás

Az ökoteológia diskurzusának középpontjában a rendszerszintű reform és az egyéni spirituális megújulás kettős szükségsszerűsége áll. Számos ökoteológus hangsúlyozza, hogy a mai emberiség előtt álló környezeti kihívások szorosan összefonódnak a spirituális rossz közérzettel, amelyet az isteni és a természeti világ közötti kapcsolat elvesztése jellemez. Az ökológiai válságok, mint például a klímaváltozás, a biodiverzitás csökkenése és a szennyezés, nem csak fizikai problémák, hanem mélyen spirituális is, mivel mindezek a természetes renddel való összhang elvesztéséből erednek. E problémák kezelése érdekében az ökospiritualitás arra törekszik, hogy támogassa az emberek újrapcsolódását a természettel. Ez a megközelítés arra ösztönzi az egyéneket, hogy a környezetet a spirituális belátás és a helyreállító erő forrásaként tekintsék (Steffen, 2019). Az ökospiritualitás keretein belül végzett meditációs gyakorlatok, a környezettudatos szertartásokon való részvétel és a fenntartható életmód lehetőségei mind hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az egyének mélyebb tiszteletet érezzenek a bolygó iránt. E személyes és spirituális fejlődés kulcsfontosságú a szélesebb körű kulturális átalakulások elindításához, amelyek az ökológiai gondosságot helyezik középpontba. Az emberek, akik a természetben rejlő szentséget ismerik fel, sokkal hajlamosabbak fenntartható viselkedésformákat elfogadni és támogatni a környezetvédelmet célzó kezdeményezéseket (Conradie és Lai, 2021). Ennek a megközelítésnek a gyakorlati megvalósítása érdekében a közösségi és személyes intézkedések, mint például a zöld közösségek alakítása, a fenntartható

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 20 -

mezőgazdaság előmozdítása és a helyi ökoszisztémák védelme is kiemelkedő szerepet játszanak. Az ökoteológia tehát nem csupán egy teológiai vízió, hanem egy önfenntartó és önmegújító közösség építésének útja is, amely egyaránt foglalkozik az egyén és a társadalom szintjén a környezeti krízisek megoldásának keresésével. Összességében az ökoteológia arra hívja fel a figyelmet, hogy a környezetvédelem nem csupán technikai vagy politikai kérdés, hanem az emberi kapcsolatok mélyebb megértését és a természettel való harmónia újjáépítését is jelenti. A spirituális belátás, a mély tisztelet és a fenntartható gyakorlatok összekapcsolása lehet az út a jövőbeli ökológiai egyensúlyhoz és a társadalmi igazságossághoz. Az ökoteológiai diskurzus tehát egy integrált megközelítést kínál, amely egyesíti a spirituális, etikai és ökológiai szempontokat a világunk megújítása érdekében.

Az ökoteológia állásfoglalása arra ösztönzi az embereket, hogy a természeti környezetet ne csupán kizsákmányolandó árucikként, hanem az isteni szent megnyilvánulásaként tekintsék. Ez a megközelítés lehetőséget ad arra, hogy a különböző vallási hagyományokat integrálva, ökológiai felismerésekkel és etikai szükségletekkel rendelkezünk, így az ökoteológia átfogó válaszokat adjon a korunkat érintő környezeti kihívásokra. A hangsúly a személyes tudatosság és a társadalmi keretek átalakításán van, kiemelve a gondoskodás, az igazságosság és az élet minden formája iránti tisztelet fontosságát. Az ökoteológia szerint a környezetről való gondoskodás nem csupán ökológiai kötelezettség, hanem alapvető spirituális szükségszerűség (van Dyk, 2009). Ebben a keretben az ökoteológia egy olyan tudományos terület, amely a spirituális hitet összekapcsolja az ökológiai kérdésekkel, hangsúlyozva a természeti világnak tulajdonított mély spirituális értéket. Az erdők és ökoszisztémák szerepe túllép a puszta erőforrás értelemben vett funkciójukon; az isteni jelenlét megtestesítőiként vannak jelen. Különböző vallási hagyományok, mint például a kereszténység, buddhizmus, hinduizmus és számos bennszülött hitrendszer, a természetet szentnek, isteni ajándéknak tartja, amely gondos és tiszteletteljes gazdálkodást igényel (Rabiej, 2020). A kereszténység kontextusában a teremtésgondozás elve szoros kapcsolatban áll a bibliai tanításokkal, ahol az ember a Föld gondviselőjeként van meghatározva (1Mózes 2:15). Ez a gondnoki szerep a környezet ápolását és védelmét helyezi a középpontba, nem pedig az erőforrások kontrollálását, így tükrözve a teremtésben rejlő isteni szeretetet. Az erdők, gazdag biológiai sokféleségükkel és alapvető életfenntartó funkcióikkal, a szent teremtés létfontosságú elemeiként értelmezendők, ahol az istenivel való találkozás lehetséges, és ahol az élet mélységes misztériumai legélénkebben tapinthatók (Brunner és mtsai., 2014). Hasonlóképpen, számos bennszülött spiritualitás keretein belül az erdők szellemek és ősök lakóhelyének számítanak, ami különleges tiszteletet és megőrzést igényel. A természetes környezet pusztulását nem csupán ökológiai katasztrófaaként, hanem a spirituális szentség megsértéseként is érzékelik. Ezekben a kulturális keretekben az ember és a természet közötti kapcsolatot a kölcsönös tisztelet és kölcsönösség határozza meg, így a természetes élőhelyek rokonoknak és közösségeknek számítanak, amelyekkel mély spirituális kapcsolat áll fenn (Chibuye és Buitendag, 2020). Összegzésül, az ökoteológia arra hív, hogy a természeti világot és

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 21 -

annak egyes elemeit, mint például az erdőket, ne csupán erőforrásokként, hanem az isteni teremtés szent részeként ismerjük el. Ez a szellemi és etikai megközelítés alapvetően fontos a környezeti válságokkal való szembenézéshez, és arra ösztönöz bennünket, hogy a természettel való kapcsolatunkat ápoljuk, tiszteletteljes példamutatások révén biztosítva a jövő generációk számára a szent és egészséges környezetet.

Humánökológia: Az emberi és a természeti rendszerek integrálása

A humánökológia az egyének és az őket körülvevő környezet közötti bonyolult és változó kapcsolatokat vizsgálja, felölelve mind a természeti, mind a társadalmi dimenziókat. Ez a terület azt vizsgálja, hogy az ember, mint kollektív és mint különálló entitás hogyan kapcsolódik az ökoszisztémákhoz, hogyan befolyásolja a természeti világot, és milyen hatással van rá. A humánökológia fogalmának középpontjában a biológiai, kulturális, gazdasági és társadalmi keretek közötti kölcsönös függőség felismerése áll, kiemelve az emberi tevékenységek és a természeti folyamatok összehangolásának szükségességét a bolygónk életének fenntarthatósága érdekében. Ebben az esszében elemezni fogom a humánökológia fejlődését, az ember és környezet közötti kölcsönhatások sokrétűségét, valamint az emberi és természeti rendszerek integrációjának alapvető szükségességét korunk sürgető ökológiai problémáinak kezelésében (Sutton és Anderson, 2004; Hufnagel és Mics, 2023). Ez az átfogó megközelítés nemcsak a környezetvédelmi intézkedésekre, hanem a környezetpusztítás etikai következményeire is figyelmet fordít. Az erdőirtás és az élőhelyek elvesztése gyakran gazdasági érdekből történik, amely azonnali profitot keres, ugyanakkor figyelmen kívül hagyja a tartós fenntarthatóságot. Az ökoteológiai és humánökológiai nézőpontból ezek a gyakorlatok etikailag és spirituálisan elhibázottak, mivel figyelmen kívül hagyják a teremtés szentségét, valamint az emberi lét és a természeti környezet közötti komplex összefüggéseket (Fatah, 2015). A környezetgazdálkodás szükségessége erkölcsi kötelezettségként és gyakorlati követelményként egyaránt megjelenik a mai környezeti helyzet tükrében. Az ökoteológia és a humánökológia konvergenciája lehetőséget teremt arra, hogy a környezetvédelmi politikák egy holisztikus, tiszteletben tartó és fenntartható megközelítést alkalmazzanak, amely nemcsak a természet, hanem az emberi közösségek jólétére is fókuszál. Az ökológiai felelősségvállalás, a spirituális megbecsülés és az etikai elvek integrálása elengedhetetlen a jövő fenntarthatóságának biztosításához. Az erdők és a természetes ökoszisztémák értékelése az ökoteológia és a humánökológia keretein keresztül holisztikus megközelítést nyújt jelentőségük megértéséhez. Ezek a nézőpontok az élet minden formájának szentségét és összefüggéseit hangsúlyozzák, és a természeti környezet iránti mélyszéles tiszteletet sürgetik. A környezetgondozás spirituális, ökológiai és etikai aspektusainak elismerésével fenntarthatóbb és empatikusabb gyakorlatokat alakíthatunk ki, amelyek tiszteletben tartják mind a Teremtőt, mind a teremtett világot. Következésképpen az erdők és a természetes élőhelyek megőrzése túlmutat a puszta környezetvédelmi

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 22 -

kötelezettségen; erkölcsi és spirituális kötelességként jelenik meg, amely létfontosságú a bolygónkon élő minden élet virágzásához (Conradie, 2020).

A humánökológia fejlődése

A humánökológia területe a 20. század elején kezdett formálódni, amikor különböző tudományágak tudósai elkezdtek feltérképezni az ember és a környezete közötti bonyolult kapcsolatokat. Olyan úttörő szociológusok, mint Robert Park és Ernest Burgess, ökológiai elveket alkalmaztak az emberi viselkedés és a városfejlesztés elemzésében, ezzel bevezetve a „humánökológia” kifejezést a szociológiai diskurzusba. E kutatások hozzájárultak annak megértéséhez, hogy az urbanizáció és az ökológiai tényezők milyen mértékben befolyásolják egymást, valamint hogy az emberi közösségek miként formálják a természetes környezetüket. Ahogy a tudományág fejlődött, a humánökológia multidiszciplináris területté vált, amely integrálja a biológia, a szociológia, az antropológia, a földrajz és a környezettudományok perspektíváit. Célja az emberi és természeti rendszerek kölcsönhatásainak megvilágítása és az e kapcsolatokban rejlő dinamikák feltárása (Fossett, 2005; Dyball, 2017). Ez a holisztikus megközelítés lehetővé tette a tudósok számára, hogy komplex kérdéseket és jelenségeket vizsgáljanak, mint például a népesség növekedése, a migrációs minták, és azok hatásai a természeti erőforrásokra. A 20. század közepére a humánökológia fókusza jelentősen kibővült. A tudósok nem csupán az emberi populáció dinamikájára, hanem olyan kritikus kérdésekre is figyelmet fordítottak, mint az erőforrások fenntartható kezelése, a környezeti romlás és a fenntarthatóság. A globális környezeti kihívások, mint például az erdőirtás, a szennyezés és az éghajlatváltozás, fokozódó felismerése hangsúlyozta annak szükségességét, hogy alaposan megvizsgáljuk az ember és a környezet közötti kölcsönhatásokat. Ez a fejlődés a humánökológián belül egy integrált megközelítés kialakulásához vezetett, amely a természet- és társadalomtudományok közötti együttműködés jelentőségét hangsúlyozza a környezeti problémák hatékony kezelésében (Dietz és mtsai., 2009; Knoch, 2011;). A humánökológia így nemcsak elméleti diskurzus, hanem gyakorlati dimenzióval is rendelkezik, amely lehetőséget kínál arra, hogy a tudományos megértés mellett új, fenntartható politikák és stratégiák kialakulhassanak a környezettel való harmonikus együttélés érdekében. Összességében a humánökológia tudományága a múlt és a jelen komplex interakcióinak megértésére és elemzésére összpontosít, elősegítve ezzel egy élhetőbb és fenntarthatóbb jövő megteremtését. Az emberi cselekvések és a környezeti hatások tükröződnek a humánökológia elméleteiben és gyakorlatában, amelyek egyre hangsúlyosabb szerepet játszanak a globális kihívások kezelése során.

Ember és környezet közötti kölcsönhatások

Ember és környezet közötti kölcsönhatások

A humánökológia középpontjában az a felismerés áll, hogy az emberi lények alapvetően összefonódnak az ökoszisztémákkal. Az emberek létfontosságú erőforrások, például élelmiszer, víz, energia és nyersanyagok iránti függősége

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 23 -

hangsúlyozza ezt a mély kapcsolatot. Ugyanakkor az emberi tevékenységek jelentős hatással vannak az ökoszisztémákra, gyakran olyan káros következményekkel, mint az élőhelyek megszűnése, a fajok kihalása és az éghajlatváltozás. Az ilyen bonyolult kölcsönhatások megértése elengedhetetlen a fenntartható gyakorlatok kidolgozásához, amelyek képesek kielégíteni az emberi szükségleteket, miközben mérséklik a környezeti károkat (Comberti és mtsai., 2015). A humánökológia területén kulcsszerepet játszik annak a felismerése, hogy az emberi lét szorosan összefonódik a természet ökoszisztémáival. Az emberek életének alapvető szükségletei – mint az élelem, víz, energia és nyersanyagok – közvetlenül tükrözik ezt a kapcsolatot, amely a környezeti erőforrások függőségében nyilvánul meg. Ugyanakkor az emberi tevékenységek, például az ipar, a mezőgazdaság és a városfejlesztés, jelentősen befolyásolják ezeket az ökoszisztémákat, sok esetben ártalmas következményekkel, mint az élőhelyek elvesztése, a fajok kihalása és az éghajlatváltozás (Dussault, 2016; Flandroy és mtsai., 2018). Ezek az összetett kölcsönhatások megértése elengedhetetlen a fenntartható gyakorlatok kialakításához, amelyek lehetővé teszik az emberi szükségletek kielégítését, miközben minimalizálják a környezeti károkat. A humánökológia ezen a téren fontos szerepet játszik, hiszen nemcsak a problémák diagnosztizálására összpontosít, hanem alternatív, fenntartható megoldások keresésére is. A humánökológiai megközelítés egyik jelentős kihívása, hogy az ember és a természet gyakran elkülönült entitásként jelenik meg, amely dualista kereteken alapul. A különböző kultúrák gyakran táplálják azt a gondolkodásmódot, amely az embert a természettől elválasztja, így születik meg a természet feletti kontroll illúziója. Ez a perspektíva a természeti erőforrások túlzott kiaknázásához és súlyos környezeti problémákhoz vezetett. A humánökológia ezzel szemben egy holisztikusabb nézőpontot képvisel, hangsúlyozva, hogy az ember nem csupán a természet függvénye, hanem annak szerves része is (Scerri, 2016; Owens, 2020). Ez a holisztikus megközelítés elengedhetetlenné teszi az emberi tevékenységek és az ökológiai dinamikák közötti kölcsönös kapcsolatok tudatosítását. Például a mezőgazdasági módszerek, amelyek talajeróziót és tápanyagcsökkenést okoznak, közvetlenül veszélyeztethetik az élelmezésbiztonságot, ami társadalmi és gazdasági feszültségekhez vezethet. Hasonlóképpen, a levegőt és vizet szennyező ipari gyakorlatok negatívan befolyásolják az emberi egészséget és jólétet, megmutatva e kölcsönös kapcsolatok bonyolultságát (Krzywoszyńska és Marchesi, 2020). A humánökológia tehát nemcsak tudományos diskurzus; az emberi természet és a környezeti rendszerek közötti bonyolult interakciók mélyebb megértését és a kapcsolatok szorosabb összefonódását sürgeti. Ennek alapján olyan fenntartható megoldások alakulhatnak ki, amelyek figyelembe veszik az ökológiai és társadalmi tényezőket egyaránt, így elősegítve a jövő generációk jólétét és a természeti erőforrások megőrzését.

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 24 -

Az emberi és a természeti rendszerek integrációjának fontossága

Éghajlatváltozás, Mérséklés és Alkalmazkodás

Az emberi és természeti rendszerek integrációja elengedhetetlen az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló hatékony stratégiákban is. Az emberi tevékenységek, különösen a fosszilis tüzelőanyagok elégetése, a globális éghajlatváltozás fő okozói közé tartoznak. Ezzel szemben az ökoszisztémák, például az erdők, a vizes élőhelyek és az óceánok jelentős szerepet játszanak a szén-dioxid megkötésében és tárolásában, ami aláhúzza az emberi erőfeszítések és a természeti folyamatok közötti szinergikus kapcsolat fontosságát (Williams és mtsai., 2015; Borgwardt és mtsai., 2019). A humánökológia integrációja nem csupán egy új megközelítés, hanem alapvető elv a fenntartható fejlődés és a környezeti problémák kezelésében. Az emberi tevékenységek és a természet közötti szoros kapcsolat elismerése segít abban, hogy a társadalmak hatékony stratégiákat dolgozzanak ki az éghajlatváltozás mérséklésére, a biológiai sokféleség megőrzésére és a természeti erőforrások fenntartható kezelésére. Csak így érhetjük el a fenntartható jövőt, amelyben az ember és a természet harmonikus egyensúlyban élhetnek.

A Humánökológia Integrációja a 21. Századi Környezeti Kihívások Megoldásában

A humánökológia integrációja kiemelkedő jelentőséggel bír a 21. század környezeti problémáinak kezelésében. Az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése és az erőforrások kimerülése olyan sürgető kihívások, amelyek az emberi társadalmak és a természeti világ közötti fenntarthatatlan kölcsönhatásokat világítanak meg. E problémák hatékony kezelése érdekében elengedhetetlen, hogy túllépjunk a hagyományos, elkülönült megközelítéseken, és olyan átfogó stratégiákat alkalmazzunk, amelyek figyelembe veszik a környezeti és társadalmi tényezőket egyaránt (Liu és mtsai., 2015; Bennett és mtsai., 2016).

Fenntartható Fejlődés és Politikai Megoldások

A fenntartható fejlődés területén való integráció kulcsfontosságú. Ennek célja a gazdasági növekedés, a társadalmi igazságosság és a környezetvédelem harmonizálása. Az emberi és természeti rendszerek kapcsolatának elismerése lehetővé teszi olyan politikák létrehozását, amelyek támogatják a kettő közötti szinergiát. Például a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok, mint az agroökológia, a természetes ökoszisztémákra való támaszkodásra összpontosítanak, elősegítve a talaj egészségének helyreállítását, a biológiai sokféleség növelését, valamint az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség fokozását, miközben biztosítják az élelmiszerellátást és javítják a gazdálkodók megélhetését (Hickel, 2020). Az ökoteológiai megközelítések integrálása a környezetvédelmi politikákba szakszerű felelősségérzetet és etikai köteletségérzetet alakíthat ki a természetes ökoszisztémák védelmében. Az ilyen integráció erősítheti a természetvédelmi kezdeményezéseket, amelyek a fenntarthatóság érdekében a természet, különös figyelmet fordítva az erdők belső értékére, és azok életfenntartó szerepére összpontosítanak. Ezen felül a humánökológiai elvek beépítése gondoskodik arról, hogy a stratégiák ökológailag

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 25 -

hatékonyak, valamint társadalmilag és gazdaságilag fenntarthatók legyenek, támogatva ezzel az ökoszisztémáktól függő emberi közösségek megélhetését (Vinayaraj, 2023).

Fenntartható Várostervezés

A várostervezés szintén kulcsfontosságú terület az integráció szempontjából, különösen mivel a globális urbanizáció üteme nő. A fenntartható várostervezés célja olyan városok létrehozása, amelyek élhetőek, ellenállóak és környezeti szempontból fenntarthatóak. Ennek a megközelítésnek része a zöld infrastruktúra – például parkok, vizes élőhelyek és zöld tetők – fejlesztésének előmozdítása. Ezek az infrastruktúrák alapvető ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, mint a levegőtisztítás, a vízszűrés és a hőmérsékletszabályozás, ami jelentősen javítja a városlakók életminőségét (Tzaninis és mtsai., 2021). A várostervezés szintén kritikus terület az integráció szempontjából, különösen az urbanizáció felgyorsulása miatt. A városok központi szerepet játszanak az emberi tevékenységek és az azok következményei szempontjából. A fenntartható várostervezés célja olyan városok kialakítása, amelyek élhetőek, ellenállóak és környezetileg fenntarthatóak. E megközelítés magában foglalja a zöld infrastruktúra - például parkok, vizes élőhelyek és zöld tetők - megvalósítását, amelyek alapvető ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak, mint a levegőtisztítás, vízszűrés és hőmérsékletszabályozás, ezzel javítva a városlakók életminőségét (Steiner, 2016; Carrus és mtsai., 2017).

Éghajlatváltozás és Ökoszisztéma-szolgáltatások

Az emberi és természeti rendszerek integrációja elengedhetetlen az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló stratégiák kidolgozásában. Az emberi tevékenységek, különösen a fosszilis tüzelőanyagok elégetése, jelentősen hozzájárulnak a globális éghajlatváltozáshoz. Ugyanakkor az ökoszisztémák – mint az erdők, a vizes élőhelyek és az óceánok – kulcsszerepet játszanak a szén-dioxid megkötésében és tárolásában, amely a klímaszabályozásban alapvető jelentőségű. Ez a kapcsolat hangsúlyozza, hogy milyen fontos az emberi erőfeszítések és a természeti folyamatok közti szinergia (Tønnessen, 2020).

Fenntartható Fejlődés és Szinergia Megteremtése

Az integráció egyik legjelentősebb területe a fenntartható fejlődés, amely megpróbálja összehangolni a gazdasági fejlődést, a társadalmi igazságosságot és a környezetvédelmet. Ennek az egyensúlynak az eléréséhez elengedhetetlen az emberi és a természeti rendszerek közötti összekapcsolódás elismerése. Ez a megközelítés olyan politikák és gyakorlatok kidolgozásához vezet, amelyek elősegítik a környezeti és társadalmi szempontok közötti szinergiát. Például a fenntartható mezőgazdasági módszerek, mint az agroökológia, a természetes ökoszisztémákkal való együttműködést helyezik előtérbe, erősítve a talaj egészségét, fokozva a biológiai sokféleséget, és növelve az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességet, miközben biztosítják az élelmiszerforrásokat és javítják a gazdák megélhetését (Mensah, 2019; Piñeiro és mtsai., 2020).

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 26 -

A humánökológia integrált megközelítése elengedhetetlen a 21. századi környezeti kihívások hatékony kezeléséhez. Az emberi és természeti rendszerek közötti összekapcsolódás figyelembevételével olyan fenntartható politikák és gyakorlatok valósíthatók meg, amelyek hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a biológiai sokféleség megőrzéséhez, valamint a környezeti és társadalmi igazságosság megvalósításához. E megközelítések révén a humánökológia nemcsak a tudományos diskurzus, hanem a gyakorlati megoldások szintjén is kulcsszerepet játszhat a jövő fenntarthatóságának biztosításában. A humánökológia komplex szemléletmódot kínál az ember és a környezet közötti viszonyok megértésében. Az emberi tevékenységek és a természetes ökoszisztémák közötti kapcsolat integrálásával lehetőség nyílik arra, hogy fenntartható stratégiákat dolgozzunk ki a jelenkor sürgető környezeti problémáinak kezelésére. E folyamat kulcsa egy szemléletváltás, amely során az emberi lét természetből való elválasztottságának felfogását egy mélyebb ökológiai kapcsolatra cseréljük (Li, 2017).

Az Emberi Jólét és a Természeti Ökoszisztémák Kapcsolata

A humánökológia hangsúlyozza az emberek és környezetük összefonódott viszonyának fontosságát, és azt a tényt, hogy az egyéni jólét szorosan összekapcsolódik a természetes ökoszisztémák egészségével. Az erdők és más természetes környezetek létfontosságú szolgáltatásokat nyújtanak, mint például a tiszta levegő, ivóvíz, élelmiszerszolgáltatás és gyógynövények, amelyek nélkülözhetetlenek a mindennapi élethez és a jóléthez. E környezetek nem csupán alapvető életfeltételeket biztosítanak, hanem lehetőséget nyújtanak a szabadidős tevékenységekre is, hozzájárulva a mentális és fizikai egészség megőrzéséhez (Stenseke, 2020).

A Természeti Környezet Védelmének Szükségessége

Az erdők és más természetes ökoszisztémák pusztulása nem csupán ökológiai válságot jelentenek, hanem az emberi közösségek és a természet közötti egyensúly megbomlásának következményeit is hozza. Az ilyen zavarok – például a klímaváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése és a fokozott természeti katasztrófák – közvetlen hatással vannak a társadalmi struktúrákra és az egyének jólétére. A humánökológia ezért olyan fenntartható gyakorlatokat szorgalmaz, amelyek összehangolják az emberi törekvéseket a természet megőrzésével, elősegítve ezzel az emberi és ökológiai jólét egyensúlyát (Loening, 2012).

Az Erdők Szerepe az Ökológiai Egyensúlyban

Az erdők kiemelkedő jelentőségűek az ökológiai egyensúly fenntartásában. Széndioxid-nyelőként működve nemcsak az éghajlatváltozás mérséklésében játszanak kulcsszerepet, hanem hozzájárulnak a vízkörforgás szabályozásához, a talajerózió megelőzéséhez és a biológiai sokféleség megőrzéséhez is. Az erdők eltűnése tehát messze túlmutat a környezetvédelmi aggályokon; sokkal inkább az emberi ökológia válságát tükrözi, amely az élet minden aspektusára kihat a bolygónkon (Cepic és mtsai., 2022).

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 27 -

A humánökológia alapvető szerepet játszik abban a folyamatban, amellyel megpróbáljuk helyreállítani az egyensúlyt az ember és a természet között. A környezeti problémák kezeléséhez elengedhetetlen, hogy elismerjük a természeti ökoszisztémák fontosságát az emberi jólét szempontjából, és hogy fenntartható gyakorlatokat dolgozzunk ki, amelyek tiszteletben tartják és védik ezeket a rendszereket. A jövőnk szempontjából elengedhetetlen, hogy folytassuk e bonyolult kapcsolatok feltérképezését, és aktívan mindkét rendszer – az emberi és a természeti – érdekében dolgozzunk.

Fenntartható Gyakorlatok Fejlesztése

A humánökológia figyelmeztet arra, hogy a fenntartható fejlődés érdekében nem csupán a környezet védelmére kell törekednünk, hanem a társadalmi struktúrák és gazdasági modellek átalakítására is, amelyek az emberek és az ökoszisztémák közötti kapcsolatot meghatározzák. Ahol a gazdaságot nem a pillanatnyi profitmaximalizálás, hanem a közösségi jólét és a természeti erőforrások fenntartható kezelése irányítja, ott az ember és a természet közötti harmóniát is szem előtt tartják. A humánökológia által képviselt nézőpont nemcsak arról szól, hogy az emberi lények mily módon érintkeznek a természettel, hanem arról is, hogy e kölcsönhatások mélyebb megértése milyen következményekkel bírhat. Csak a holisztikus, integrált megközelítések révén érthetjük meg igazán a fenntartható jövő építésének kulcsfontosságú lépéseit, amelyek során nem csupán a természeti környezetet tiszteljük, hanem figyelmet fordítunk az emberi közösségek jólétére is.

Értékek keresztezése: A környezetvédelem holisztikus megközelítése

A környezeti gondoskodás fogalma, amely a természeti erőforrásokkal való lelkiismeretes gazdálkodást és azok megőrzését jelenti, olyan sürgető környezeti problémák fényében, mint az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése és az erőforrások kimerülése, kritikus globális prioritássá vált. Történelmileg a környezetgazdálkodást gyakran korlátozott szemszögből közelítették meg, elsősorban tudományos, gazdasági vagy politikaorientált keretekre összpontosítva. Mindemellett létfontosságú egy integráltabb perspektívát elfogadni, amely egy sor egymást keresztező értéket - ökológiai, etikai, társadalmi és kulturális értékeket - foglal magában, hogy fenntarthatóbb kölcsönhatást alakítsunk ki az emberiség és a természeti környezet között. Ez az esszé a környezetgazdálkodást ezen egymást keresztező értékek figyelembevételével vizsgálja, kiemelve egy olyan alapos és átfogó keretrendszer szükségességét, amely hatékonyan irányíthatja erőfeszítéseinket a környezet védelmében és javításában (Shorina és mtsai., 2024).

Az ökológiai dimenzió

A Környezetvédelem Etikai Alapjai

A környezetvédelem koncepciója a bolygónk és lakóinak, azaz az ökoszisztémáknak és a bennük élő fajoknak a megővésére irányuló etikai kötelezettségek köré épül. E megközelítés azzal a meggyőződéssel áll kapcsolatban,

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 28 -

hogy az emberiségnek erkölcsi felelőssége van a környezet védelmére, nem csupán saját érdekeik, hanem más fajok és a jövő generációk jólétének érdekében is. Ez az etikai keret túllép az emberközpontú nézőpontra, és kiterjeszti a figyelmet a nem emberi entitások – például növények, állatok és ökoszisztémák – jogaira, elismerve azok belső értékét (Maksum és mtsai., 2023). Következésképpen a gondoskodás átfogó megközelítésének hangsúlyt kell helyeznie a biológiai sokféleség megőrzésére, a károsodott ökoszisztémák helyreállítására és az erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásra. Ebben a tekintetben az ökológiai tudomány létfontosságú, mivel alapvető betekintést nyújt az ökoszisztémák működésébe és az emberi beavatkozások hatásaiba (Jacobides és mtsai., 2018).

Környezetvédelmi Etika és Az Antropocentrizmus Kihívása

A környezeti etika a természet világgal szembeni erkölcsi kötelezettségek megértését szolgálja, lehetővé téve a különböző etikai elméletek, mint például a mélyökológia, a biocentrizmus és az ökocentrizmus, vizsgálatát. Ezek az elméletek megkérdőjelezzik az antropocentrikus nézőpontokat, amelyek az emberi szükségleteket minden más élőlény szükséglete elé helyezik. A mélyökológia például hangsúlyozza, hogy minden életformának belső értéke van, és az emberiségnek alapvetően újra kell gondolnia a természettel való kapcsolatát az ökológiai károk elkerülése érdekében (Kopnina, 2019).

Az Integráló Megközelítés Szerepe

A környezetvédelem integráló megközelítése az etikai elveket egy szélesebb narratívává gyűjti össze, amely elősegíti a felelősségtudatot és az életformák iránti tiszteletet. Ez a megközelítés olyan döntéseket igényel, amelyek csökkentik a környezeti ártalmakat, támogatják a védelmi kezdeményezéseket, és olyan gyakorlatokat alkalmaznak, amelyek a méltányosság, az igazságosság és az empátia eszméit tükrözik minden élőlényel szemben (McKinley és mtsai., 2017).

Az Etikai Fellépés Hatása

A környezetvédelmi etika nem csupán elvont filozófiai koncepció, hanem gyakorlati irányelv is, amely segíti a döntéshozókat abban, hogy felelősségteljes és fenntartható választásokat hozzanak. A társadalom különböző szintjein – legyen az egyéni, közösségi vagy globális – a környezeti etika beépítése a mindennapi döntésekbe hozzájárulhat a Föld ökológiai egyensúlyának fenntartásához.

A környezetvédelem etikai kerete nemcsak az emberi felelősséget hangsúlyozza, hanem kiterjeszti azt a természeti világ valamennyi lakójára. Az etikai elvek integrálása a környezetvédelemben segíti az embereket abban, hogy olyan világot építsenek, ahol a természet védelme és a biológiai sokféleség védelme kiemelt szerepet játszik. A jövő generációi számára fontos, hogy e szempontokat figyelembe vegyűk a környezeti döntéshozatal során, elősegítve ezzel egy fenntarthatóbb és igazságosabb világ megteremtését.

A társadalmi dimenzió

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 29 -

A Környezetvédelem Társadalmi Dimenziói

A környezetvédelem jelentősége szorosan összefonódik a társadalmi dinamikával, amely hatással van mind a közösségi interakciókra, mind a környezeti feltételekre. Ez a kölcsönös kapcsolat hangsúlyozza, hogy a természet egészségének megőrzése közvetlenül befolyásolja a társadalmi jólétet. A környezetgazdálkodás lényegének megértéséhez elengedhetetlen a társadalmi keretek, mint például a méltányosság, az igazságosság és az inkluzivitás figyelembe vétele, különösen a környezeti igazságosság nézőpontjából (Scheidel és mtsai., 2020).

Környezeti Igazságosság és Társadalmi Egyenlőtlenségek

A környezeti igazságosság célja a környezeti előnyök és hátrányok kiegyensúlyozatlan eloszlásának orvoslása, amely gyakran összefügg a faji hovatartozással, a társadalmi-gazdasági helyzettel és a földrajzi elhelyezkedéssel. A marginalizált közösségek különösen érzékenyek a környezeti ártalmakra, hiszen gyakran ők szenvedik el a legnagyobb mértékben a szennyezést, a veszélyes hulladékok jelenlétét és az éghajlatváltozás következményeit. A környezetvédelem átfogó megközelítésének így szembesülnie kell a környezeti leromlásból adódó társadalmi egyenlőtlenségekkel, biztosítva ezzel mindenki, függetlenül származásától, egyenlő hozzáférést a tiszta levegőhöz, vízhez és egészséges életkörülményekhez (Virapongse és mtsai., 2016; Figueroa, 2022).

A Társadalmi Értékek és Közösségi Részvétel

A társadalmi értékek jelentős szerepet játszanak a közösségek bevonásában, valamint a környezeti irányítási folyamatokban való aktív részvételben. A sikeres felügyeleti kezdeményezések gyakran akkor bontakoznak ki igazán, ha együttműködést teremtünk a kormányzat, a vállalkozások, a helyi lakosság és az őslakos közösségek között. Kiemelendő, hogy a sok bennszülött közösségnél generációról-generációra átadott hagyományos ökológiai ismeretek alapvető útmutatást nyújtanak a fenntartható gyakorlatokhoz és a földgazdálkodáshoz. A különböző nézőpontok és tudásrendszerek integrálásával a környezetvédelem egy befogadóbb és társadalmi szempontból érzékenyebb gyakorlattá válhat (Temper és mtsai., 2018).

A környezetvédelem társadalmi aspektusainak figyelembevétele nemcsak a környezeti problémák hatékony megoldásához elengedhetetlen, hanem a társadalmi igazságosság megteremtéséhez is hozzájárul. A tiszta levegő, víz és egészséges életkörülmények mindenkinek számára elérhetővé tétele, együttműködés a különböző közösségek és érdekelttek között, valamint a hagyományos ökológiai tudás integrálása kulcsfontosságú tényezők a fenntartható jövő kialakításában. A környezeti igazságosság jegyében végzett tevékenységek nemcsak a természet védelmét szolgálják, hanem hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősítéséhez is, elősegítve ezzel egy egészségesebb és igazságosabb világ létrejöttét.

A Kulturális Dimenzió

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 30 -

A Kulturális Értékek és a Környezetvédelem Kapcsolata

A kulturális értékek jelentős szerepet játszanak a környezetről alkotott elképzelések formálásában és a gondozási gyakorlatok irányításában. A különböző kultúrák eltérő, egyedi kapcsolatokat ápolnak a természettel, amelyet gyakran spirituális, filozófiai és történelmi összefüggéseik határoznak meg. Sok bennszülött és hagyományos társadalomban a környezet nem csupán erőforrás a kizsákmányolásra, hanem egy létfontosságú entitás, amely tiszteletet és védelmet érdemel. Ezek a kulturális perspektívák mély kapcsolódást fejeznek ki az emberiség és a természeti világ között, és azokat a gyakorlatokat közvetítik, amelyek a fenntarthatóságot illetve az ökológiai harmóniát hirdetik (Andrei és mtsai., 2014).

Kulturális Értékek Integrálása a Környezetvédelemben

A kulturális értékeknek a környezetvédelemben való integrálása elősegíti a közösségek és környezetük közötti sokrétű értelmezések és interakciók elismerését. Ez a megközelítés különösen fontos a szent helyek és kultúrtájak megőrzése, valamint az őslakos közösségek jogainak megerősítése szempontjából, lehetővé téve számukra, hogy fenntartsák kapcsolatukat ősi területeikkel. A kulturális értékek mellett hangsúlyozzák a történetmesélés, a rituálék és szertartások jelentőségét, amelyek hozzájárulnak a tájhoz való kötődés erősítéséhez és a környezettudatosság növeléséhez (Fernández-Llamazares és mtsai., 2019).

Átfogó Megközelítés a Fenntarthatóság Érdekében

A környezetvédelem átfogó megközelítése magában foglalja a kulturális szempontokat, és elismeri az örökség, a hagyomány és az identitás környezeti gyakorlatokra gyakorolt hatását. Ez a megközelítés nemcsak a kulturális sokszínűség megőrzését célozza, hanem a biológiai sokféleség fenntartásának fontosságát is hangsúlyozza, mivel mindkét elem kulcsfontosságú a Föld életének fenntarthatósága szempontjából (Whyte, 2017).

A kulturális értékek integrálása a környezetvédelemben nem csupán a környezeti problémák kezelését segíti elő, hanem hozzájárul a társadalmi és kulturális identitás megőrzéséhez is. A közösségek helyi tudásának és hagyományainak tiszteletben tartása lehetőséget teremt a fenntartható gyakorlatok népszerűsítésére és a környezeti tudatosság növelésére. A kulturális szempontok figyelembevételével a környezetvédelmi kezdeményezések nemcsak a tényleges erőforrások védelmét szolgálják, hanem segítenek abban is, hogy mélyebb kapcsolat alakuljon ki a közösségek és a környezetük között, elősegítve ezzel a harmóniát és fenntarthatóságot.

A környezetvédelmi felügyelet holisztikus kerete felé

Az Ökológiai, Etikai, Társadalmi és Kulturális Értékek Konvergenciája a Környezetvédelemben

Az ökológiai, etikai, társadalmi és kulturális értékek konvergenciája szilárd keretet biztosít a környezetvédelem megértéséhez és hozzá való aktív részvételhez. Ez a holisztikus megközelítés felismeri, hogy a környezeti kérdések nem csupán technikai természetűek, hanem bonyolult, interdiszciplináris problémák, amelyek komplex

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 31 -

kölcsönhatásokkal bírnak, és olyan megoldásokat igényelnek, amelyek messze túlmutatnak a hagyományos tudományos és politikai kereteken. Ahelyett, hogy izoláltan kezelnék a környezeti problémákat, ez a megközelítés kooperatív és inkluzív modellekre épít, ahol az egyének, közösségek, kormányok és szervezetek közösen dolgoznak azon, hogy megőrizzék a környezetet a jelenlegi és a jövő generációi számára (Shoreman-Ouimet és Kopnina, 2015).

Holisztikus Perspektíva és Fenntarthatóság

Ez az integratív keret nem csupán a tudományos ismeretek gyarapítására összpontosít, hanem az etikai megfontolások, a társadalmi igazságosság, valamint a kulturális megbecsülés egyesítését is célul tűzi ki. Az ilyen megközelítések segítik elő az elszámoltathatóság kollektív érzésének kialakulását, hangsúlyozva, hogy a környezetvédelem közös felelősség, amely túlmutat a politikai döntéshozók és tudósok korlátozott szerepén. Az egyének, akiknek jóléte a Föld ökoszisztémáira támaszkodik, szintén kulcsszereplők ebben a folyamatban. Ennek a holisztikus szemléletnek az elfogadása a társadalmak rugalmasságának és méltányosságának növeléséhez vezethet, elősegítve a természeti világ iránti tiszteletet és az ahhoz való alkalmazkodást (Morgera, 2019).

Környezetvédelmi Gyakorlatok és Jövőbeli Kilátások

A feltárt megközelítés számos előnnyel jár: elősegíti a közösségi részvételt, növeli a tudatosságot és felelősségérzetet a környezetvédelmi kérdések iránt, valamint támogatja a hosszan tartó fenntartható gyakorlatokat. A tudományos kutatásnak és a közösségi hagyományoknak a középpontba helyezése hozzájárul a megoldások kereséséhez, amelyek figyelembe veszik az éghajlatváltozás, az erőforrások kimerülése és a biológiai sokféleség csökkenésének kihívásait. Az ökológiai, etikai, társadalmi és kulturális értékek konvergenciája alapvető a környezetvédelem megértésében és gyakorlati megvalósításában. Ez a holisztikus és integrált megközelítés segíthet a társadalmaknak abban, hogy valós, tartós változásokat érjenek el a környezet védelme érdekében, miközben elősegíti a társadalmi igazságosságot és a kulturális sokszínűséget. A közös felelősségvállalás és a közösségi együttműködés erősítése segítheti a jövő generációinak fenntarthatóbb és sikeresebb életét a Földön.

Következtetés

A Környezetgazdálkodás Erkölcsi és Gyakorlati Igénye

A környezetgazdálkodás nem csupán egy praktikus szükséglet, hanem erkölcsi kötelezettség is a mai sürgető környezeti kihívásokkal szemben. Egy átfogó megközelítés, amely integrálja az ökológiai, etikai, társadalmi és kulturális értékeket, szilárdabb keretet adhat a környezeti fenntarthatóságra irányuló erőfeszítésekhez. A természetes ökoszisztémák és az emberi társadalmak közötti bonyolult kölcsönös függőségek elismerésével és a különböző perspektívák és tudásrendszerek felkarolásával igazságosabb és fenntarthatóbb kapcsolatot alakíthatunk ki a bolygónkkal. A környezetvédelem tehát túllép a pusztán erőforrás-gazdálkodáson és

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 32 -

magában foglalja a Föld iránti tisztelet és elkötelezettség megtestesítését, amely az élet minden formáját tiszteletben tartja (Whyte és Cuomo, 2016). A humánökológia alapvető szemüvegen keresztül vizsgálja az ember és a környezet közötti bonyolult kapcsolatokat. Az emberi tevékenységek és a természetes ökoszisztémák egyesítésével fenntartható stratégiákat fogalmazhatunk meg korunk sürgető környezeti problémáinak kezelésére. Ehhez alapvető szemléletváltásra van szükség, amely az embernek a természettől elkülönültnek tekintett felfogásától az ökológiai dinamikával való mélyreható kapcsolatunk megértése felé mozdul el. Akár a fenntartható fejlődés, akár a várostervezés, akár az éghajlatváltozás elleni küzdelem terén, az emberi és a természeti rendszerek szintézise kulcsfontosságú egy olyan jövő kialakításához, amelyben az emberiség és a Föld egyaránt boldogulhat. Miközben a mai társadalom ökológiai kihívásai között navigálunk, a humánökológia kiemeli a környezet egészsége és az emberi jólét közötti létfontosságú kapcsolatot (Verdade és mtsai., 2014; Majedul, 2023).

IRODALOMJEGYZÉK

- [1.] Andrei, J., Panait, Ene, C. (2014): Environmental protection between social responsibility, green investments and cultural values. – In: Proceedings of The 3rd International Conference Competitiveness of Agro-Food and Environmental Economy. Bucharest.
- [2.] Balcomb, A.O. (2022): Indigenous Religions as Antidote to the Environmental Crisis: Surveying a Decade of Reflection. – In: Hufnagel, L. Ecotheology - Sustainability and Religions of the World. IntechOpen, London.
<https://doi.org/10.5772/intechopen.105209>
- [3.] Bennett, N.J., Roth, R., Klain, S.C., Christie, P., Clark, D.A., Cullman, G., Curran, D., Durbin, T.J., Epstein, G., Greenberg, A., Nelson, M.P., Sandlos, J., Stedman, R., Teel, T.L., Thomas, R., Veríssimo, D., Wyborn, C. (2016): Conservation social science: Understanding and integrating human dimensions to improve conservation. – Biological Conservation 205: 93-108. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2016.10.006>
- [4.] Borgwardt, F., Robinson, L., Trauner, D., Teixeira, H., Nogueira, A.J.A., Lillebø, A.I., Piet, G., Kuemmerlen, M., O'Higgins, T., McDonald, H., Arevalo-Torres, J., Barbosa, A.L., Iglesias-Campos, A., Hein, T., Culhane, F. (2019): Exploring variability in environmental impact risk from human activities across aquatic ecosystems. – Science of the Total Environment 652: 1396-1408. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.10.339>
- [5.] Brunner, D.L., Butler, J.L., Swoboda, A.J. (2014): The Stories Behind the Story (Foreword and Introduction to Introducing Evangelical Ecotheology: Foundations in Scripture, Theology, History, and Praxis). – Faculty Publications - Portland Seminary 93.
<https://digitalcommons.georgefox.edu/gfes/93>
- [6.] Carrus, G., Dadvand, P., Sanesi, G. (2017): The Role and Value of Urban Forests and Green Infrastructure in Promoting Human Health and Wellbeing. – In: Pearlmutter, D., Calfapietra, C., Samson, R., O'Brien, L., Ostoić, S.K., Sanesi, G., del Amo, R.A. The Urban Forest: Cultivating Green Infrastructure for People and the Environment. Springer.
<https://doi.org/10.1007/978-3-319-50280-9>

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 33 -

- [7.] Cepic, M., Bechtold, U., Wilfing, H. (2022): Modelling human influences on biodiversity at a global scale—A human ecology perspective. – *Ecological Modelling* 465: 109854. <https://doi.org/10.1016/j.ecolmodel.2021.109854>
- [8.] Chibuye, L., Buitendag, J. (2020): The indigenisation of eco-theology: The case of the Lamba people of the Copperbelt in Zambia. – *HTS Theologiese Studies/Theological Studies* 76(1): a6067. <https://doi.org/10.4102/hts.v76i1.6067>
- [9.] Comberti, C., Thornton, T.F., de Echeverria, V.W., Patterson, T. (2015): Ecosystem services or services to ecosystems? Valuing cultivation and reciprocal relationships between humans and ecosystems. – *Global Environmental Change* 34: 247-262. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2015.07.007>
- [10.] Conradie, E.M. (2020): The four tasks of Christian ecotheology: revisiting the current debate. – *Scriptura* 119: 1-13. <https://doi.org/10.7833/119-1-1566>
- [11.] Conradie, E.M., Lai, P.-C. (2019): Taking a deep breath for the story to begin.... AOSIS Publishing, Cape Town, South Africa. DOI: <https://doi.org/10.4102/aosis.2021.BK264>.
- [12.] Dalton, A.M., Simmons, H.C. (2010): *Ecotheology and the Practice of Hope*. – State University of New York Press. <https://doi.org/10.1353/book541>
- [13.] Deane-Drummond, C.E. (2017): *A Primer in Ecotheology: Theology for a Fragile Earth*. – Wipf and Stock Publishers.
- [14.] Dietz, T., Rosa, E.A., York, R. (2009): Environmentally Efficient Well-Being: Rethinking Sustainability as the Relationship between Human Well-being and Environmental Impacts. – *Human Ecology Review* 16(1): 114-123. <http://www.jstor.org/stable/24707742>
- [15.] Dussault, A.C. (2016): Ecological Nature: A Non-Dualistic Concept for Rethinking Humankind's Place in the World. – *Ethics and the Environment* 21(1): 1-37. <https://doi.org/10.2979/ethicsenviro.21.1.01>
- [16.] Dyball, R. (2017): A Brief History of Human Ecology within the Ecological Society of America and Speculation on Future Direction. – *Human Ecology Review* 23(2): 7-15. <https://www.jstor.org/stable/26367976>
- [17.] Fatah, A. (2015): Eco-Theology and the Future of Earth. – *Proceeding Of The International Seminar and Conference on Global Issues* 1(1).
- [18.] Fawenu, B.O. (2024): Eco-theological reading of Psalm 104: Implications for african christians. – *Abraka Journal of Religion and Philosophy* 4(1).
- [19.] Fernández-Llamazares, Á., Garteizgogeoasca, M., Basu, N., Brondizio, E.S., Cabeza, M., Martínez-Alier, J., McElwee, P., Reyes-García, V. (2019): A State-of-the-Art Review of Indigenous Peoples and Environmental Pollution. – *Integrated Environmental Assessment and Management* 16(3): 324-341. <https://doi.org/10.1002/ieam.4239>
- [20.] Figueroa, R.M. (2022): Environmental Justice. – In: Hale, B., Light, A., Lawhon, L. (2022): *The Routledge Companion to Environmental Ethics*. – Routledge, New York. <https://doi.org/10.4324/9781315768090>
- [21.] Flandroy, L., Poutahidis, T., Berg, G., Clarke, G., Dao, M.-C., Decaestecker, E., Furman, E., Haahtela, T., Massart, S., Plovier, H., Sanz, Y., Rook, G. (2018): The impact of human activities and lifestyles on the interlinked microbiota and health of humans and of ecosystems. – *Science of The Total Environment* 627: 1018-1038. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.01.288>
- [22.] Fossett, M. (2005): Urban and Spatial Demography. – In: Poston, D.L., Micklin, M. *Handbook of Population*. Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York. https://doi.org/10.1007/0-387-23106-4_17

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 34 -

- [23.] Hermit, J.T. (2015): Environmental stewardship: Emerging trends in christian ecological ethics. – *International Journal of English and Literature* 5(1): 97-104.
- [24.] Hickel, J. (2020): The sustainable development index: Measuring the ecological efficiency of human development in the anthropocene. – *Ecological Economics* 167: 106331. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2019.05.011>
- [25.] Hufnagel, L., Mics, F. (2023): Introductory Chapter: Multidisciplinary Ecotheology a New Approach for Sustainability and Global Problems. – In: Hufnagel, L. *Ecotheology - Sustainability and Religions of the World*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.108477>
- [26.] Ituma, E.A. (2013): Christocentric ecotheology and climate change. – *Open Journal of Philosophy* 3(1A): 126-130. <https://doi.org/10.4236/ojpp.2013.31A021>
- [27.] Jacobides, M.G., Cennamo, C., Gawer, A. (2018): Towards a Theory of Ecosystems. – *Strategic Management Journal* 39: 2255-2276. <https://doi.org/10.1002/smj.2904>
- [28.] Knoch, T.A. (2011): Sustained Renewability: Approached by Systems Theory and Human Ecology. – In: Nayeripour, M., Kheshti, M. *Sustainable Growth and Applications in Renewable Energy Sources*. BoD – Books on Demand. <https://doi.org/10.5772/26968>
- [29.] Kopnina, H. (2019): Ecocentric Education: Student Reflections on Anthropocentrism-Ecocentrism Continuum and Justice. – *Journal of Education for Sustainable Development* 13(1): 5-23. <https://doi.org/10.1177/0973408219840567>
- [30.] Krzywoszynska, A., Marchesi, G. (2020): Towards a relational materiality of soils. Introduction to the special issue “Conceiving soils and humans in the Anthropocene”. – *Environmental Humanities* 12(1): 190-204.
- [31.] Li, A.M.L. (2017): Ecological determinants of health: food and environment on human health. – *Environmental Science and Pollution Research* 24(10): 9002-9015. <https://doi.org/10.1007/s11356-015-5707-9>
- [32.] Liu, J., Mooney, H., Hull, V., Davis, S.J., Gaskell, J., Hertel, T., Lubchenco, J., Sato, K.C., Gleick, P., Kremen, C., Li, S. (2015): Systems integration for global sustainability. – *Science* 347: 1258832. <https://doi.org/10.1126/science.1258832>
- [33.] Loening, U. (2012): *The Attitude of Human Ecology*. – In: Roberts, R. *Radical Human Ecology: Intercultural and Indigenous Approaches*. Routledge, London.
- [34.] Luetz, J.M. (2024): Can Indigenous ecotheology save the world? Affinities between traditional worldviews and environmental sustainability. – *Climate and Development* 16(8): 730-738. <https://doi.org/10.1080/17565529.2024.2305883>
- [35.] Majedul, H. (2023): Unveiling the ripple effect: how human activities reshape ecosystems. – *Romanian Journal of Ecology & Environmental Chemistry* 5(2): 17-28. [10.21698/rjeec.2023.202](https://doi.org/10.21698/rjeec.2023.202)
- [36.] Maksum, A., Sopyan, A.R., Indiyanto, A., Wahyuni, E.N. (2023): Ecotheology: environmental ethical view in water spring protection. – *Ethics in Science and Environmental Politics* 23:23-33. <https://doi.org/10.3354/esepe00205>
- [37.] McKinley, D.C., Miller-Rushing, A.J., Ballard, H.L., Bonney, R., Brown, H., Cook-Patton, S.C., Evans, D.M., French, R.A., Parrish, J.K., Phillips, T.B., Ryan, S.F., Shanley, L.A., Shirk, J.L., Stepenuck, K.F., Weltzin, J.F., Wiggins, A., Boyle, O.D., Briggs, R.D., Chapin III, S.F., Hewitt, D.A., Preuss, P.W., Soukup, M.A. (2017): Citizen science can improve conservation science, natural resource management, and environmental protection. – *Biological Conservation* 208: 15-28. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2016.05.015>

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 35 -

- [38.] Mensah, J. (2019): Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. – *Cogent Social Sciences* 5(1). <https://doi.org/10.1080/23311886.2019.1653531>
- [39.] Messias, T. (2024): From Ecotheology to Ecospirituality in *Laudato sí*—Ecological Spirituality beyond Christian Religion. – *Religions* 15(1): 68. <https://doi.org/10.3390/rel15010068>
- [40.] Morgera, E. (2019): Under the radar: the role of fair and equitable benefit-sharing in protecting and realising human rights connected to natural resources. – *International Journal of Human Rights* 23(7): 1098-1139. <https://doi.org/10.1080/13642987.2019.1592161>
- [41.] Odey, E.A., Ekeke, C.E., Asuquo, O.O., Ekpenyong, O.E., Nwosu, E.E. (2023): Pentecostal Environmentalism: A Symbiosis for Eco-Theology and Biodiversity Conservation. – *Pharos Journal of Theology* 104(2). <https://doi.org/10.46222/pharosjot.104.220>
- [42.] Owens, P.N. (2020): Soil erosion and sediment dynamics in the Anthropocene: a review of human impacts during a period of rapid global environmental change. – *Journal of Soils and Sediments* 20: 4115-4143. <https://doi.org/10.1007/s11368-020-02815-9>
- [43.] Piñeiro, V., Arias, J., Dürr, J., Elverdin, P., Ibáñez, A.M., Kinengyere, A., Opazo, C.M., Owoo, N., Page, J.R., Prager, S.D., Torero, M. (2020): A scoping review on incentives for adoption of sustainable agricultural practices and their outcomes. – *Nature Sustainability* 3: 809-820. <https://doi.org/10.1038/s41893-020-00617-y>
- [44.] Pope, M. (2024): *From Creation to Canaan: Biblical Hermeneutics for the Anthropocene*. – Wipf and Stock Publishers.
- [45.] Rabiej, S.J. (2020): Ecotheology in the service of religion and science. – *Studia Oecumenica* 20: 51-65. <https://doi.org/10.25167/so.2206>
- [46.] Rakhmat, A. (2022): Islamic ecotheology: Understanding the concept of Khalifah and the ethical responsibility of the environment. – *Academic Journal of Islamic Principles and Philosophy* 3(1). <https://doi.org/10.22515/ajipp.v3i1.5104>
- [47.] Scerri, A. (2016): Deep ecology, the holistic critique of enlightenment dualism, and the irony of history. – *Environmental Values* 25(5): 527-551. <https://doi.org/10.3197/096327116X14703858759053>
- [48.] Scheidel, A., Bene, D.D., Liu, J., Navas, G., Mingorría, S., Demaria, F., Avila, S., Roy, B., Ertör, I., Temper, L., Martínez-Alier, J. (2020): Environmental conflicts and defenders: A global overview. – *Global Environmental Change* 63: 102104. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2020.102104>
- [49.] Sen, S. (2021): The Eco-Theology of the Bhagavad Gītā: A Multi-Layered Ethical Theory. – *Religions* 12(4): 241. <https://doi.org/10.3390/rel12040241>
- [50.] Shoreman-Ouimet, E., Kopnina, H. (2015): Reconciling ecological and social justice to promote biodiversity conservation. – *Biological Conservation* 184: 320-326. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2015.01.030>
- [51.] Shorina, T., Abysova, M., Poda, T., Sukhova, N., Matyukhina, O. (2024): A holistic approach to addressing the global environmental challenge: the scientific-philosophical methodology. – *Amazonia Investiga* 13(75): 45-55. <https://doi.org/10.34069/AI/2024.75.03.4>
- [52.] Steffen, P.B. (2019): Ecological Conversion and Eco-Spirituality. *New Insights for Mission of the Church in Today's World*. – *Nurt SVD* 1: 267-284.
- [53.] Steiner, F. (2016): Opportunities for urban ecology in community and regional planning. – *Journal of Urban Ecology* 1(1). <https://doi.org/10.1093/jue/juv004>

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 36 -

- [54.] Stenseke, M. (2020): All-ecology – Hågerstrand’s thinking about humanenvironment interactions. – Landscape Research 45(6): 687-698. <https://doi.org/10.1080/01426397.2020.1740662>
- [55.] Sutton, M.Q., Anderson, E.N. (2004): An Introduction to Cultural Ecology. – Routledge, London. <https://doi.org/10.4324/9781003135456>
- [56.] Temper, L., Demaria, F., Scheidel, A., Bene, D.D., Martinez-Alier, J. (2018): The Global Environmental Justice Atlas (EJAtlas): ecological distribution conflicts as forces for sustainability. – Sustainability Science 13: 573-584. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0563-4>
- [57.] Tønnessen, M. (2020): Current Human Ecology in the Amazon and beyond: a Multi-Scale Eosemiotic Approach. – Biosemiotics 13:89-113. <https://doi.org/10.1007/s12304-020-09379-8>
- [58.] Tranter, S. (2020): Some Trends in Ecotheology. – Challenging Religious Issues Issue 17 Autumn.
- [59.] Tzaninis, Y., Mandler, T., Kaika, M., Keil, R. (2021): Moving urban political ecology beyond the ‘urbanization of nature’. – Progress in Human Geography 45(2): 229-252. <https://doi.org/10.1177/0309132520903350>
- [60.] van Dyk, P. (2009): Challenges in the search for an ecotheology. – Old Testament Essays 22(1).
- [61.] Verdade, L.M., Lyra-Jorge, M.C., Piña, C.I. (2014): Applied Ecology and Human Dimensions in Biological Conservation. – Springer, New York. <https://doi.org/10.1007/978-3-642-54751-5>
- [62.] Vinayaraj, Y.T. (2023): Religion, Ecology, and Politics Movement Matters. – Religion & Society 68(2): 76-90.
- [63.] Virapongse, A., Brooks, S., Metcalf, E.C., Zedalis, M., Gosz, J., Kliskey, A., Alessa, L. (2016): A social-ecological systems approach for environmental management. – Journal of Environmental Management 178: 83-91. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2016.02.028>
- [64.] Whyte, K. (2017): What Do Indigenous Knowledges Do for Indigenous Peoples? – In: Nelson, M.K., Shilling, D. Forthcoming in "Keepers of the Green World: Traditional Ecological Knowledge and Sustainability. Cambridge University Press.
- [65.] Whyte, K.P., Cuomo, C. (2016): Ethics of Caring in Environmental Ethics: Indigenous and Feminist Philosophies. – In: Thompson, A. The Oxford Handbook of Environmental Ethics. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199941339.013.22>
- [66.] Williams, C.J., Frost, P.C., Morales-Williams, A.M., Larson, J.H., Richardson, W.B., Chiandet, A.S., Xenopoulos, M.A. (2015): Human activities cause distinct dissolved organic matter composition across freshwater ecosystems. – Global Change Biology 22(2): 613-626. <https://doi.org/10.1111/gcb.13094>

Mics: Erdők és természetes élőhelyek értékelése [Valuation of forests and natural habitats]

<https://doi.org/10.59531/ots.2026.4.1.15-37>

- 37 -

Absztrakt. A tanulmány az erdők és természetes élőhelyek értékelését vizsgálja az ökoteológia és a humánökológia interdiszciplináris megközelítésein keresztül, hangsúlyozva azok ökológiai, etikai és spirituális jelentőségét. Az erdei ökoszisztémák alapvető szerepet játszanak a biológiai sokféleség fenntartásában, az éghajlat szabályozásában és az emberi jólét biztosításában, miközben számos vallási hagyományban a teremtés szent elemeiként jelennek meg. Az ökoteológia a természetet az isteni jelenlét megnyilvánulásaként értelmezi, amely az embereket a környezet iránti felelősségteljes gondoskodásra ösztönzi. Ezzel párhuzamosan a humánökológia az emberi társadalmak és a természeti rendszerek közötti összetett kölcsönhatásokat emeli ki, hangsúlyozva az integrált és fenntartható gazdálkodási gyakorlatok szükségességét. A tanulmány rámutat arra, hogy a kortárs környezeti válságok – mint a klímaváltozás, az erdőirtás és a biodiverzitás csökkenése – nemcsak ökológiai, hanem spirituális kihívásokat is jelentenek, amelyek túlmutatnak a pusztán technikai megoldásokon. A szerzők egy olyan átfogó környezetpolitikai megközelítés mellett érvelnek, amely egyesíti az ökológiai tudományt az etikai és kulturális értékekkel, valamint különböző vallási és ökológiai nézőpontokat integrál. A tanulmány kiemeli a környezeti igazságosság jelentőségét is, rámutatva arra, hogy a környezeti károk aránytalanul érintik a marginalizált közösségeket. Végül hangsúlyozza, hogy a természeti ökoszisztémák belső és szent értékének felismerése hozzájárulhat egy fenntarthatóbb, igazságosabb és felelősségteljesebb ember-természet kapcsolat kialakításához a globális ökológiai kihívások közepette.